

VÝROČÍ

Prosincový úvodník začneme trochu netradičně. Máme první milión. Ne jde o peníze, ale o návštěvníka. Přestože MCP zatím stále nemá vhodnou budovu nebo pozemek, dosáhly naše stránky od svého vzniku miliónového návštěvníka. Podrobnosti jak toho bylo dosaženo najdete v samostatném článku.

Na tomto místě bych chtěl s koncem roku poděkovat všem, kteří pomáhají projektu našeho Muzea cenných papírů. Nejen tím, že ho propagují, podporují, ale i těm co sledují dění, naše aktuality i si se zájmem pročítají věstníky nebo novinky na našich stránkách. Každým dnem roste počet těch co se zajímají o podnikání a historii vůbec. Také se rozšiřuje počet sběratelů nebo lidí, kteří se zajímají o cenné papíry a tak se pozvolna šíří i osvěta související s obecným povědomím co je to akcie a co je hlavní princip akciové společnosti i význam našich podniků. Vše jsou propojené nádoby. Vše spolu úzce souvisí a pokud si všichni budeme vědomi naší společné historie, můžeme ji pochopit a lépe tak postupovat v dnešní době. Pevně věřme tomu, že než se nám podaří dosáhnout dalšího miliónového návštěvníka našeho zatím virtuálního muzea budeme současně vítat i návštěvníky v kamenné expozici byť jich nebude milion hned.

Takže prosinec a konec roku. Přestože je to období klidu a míru, před 205 roky se u nás bojovalo 2. prosince 1805 proběhla bitva u Slavkova.

Nechme, ale těch smutných výročí. Stopa Napoleona nás ještě dnes potká. Prosinec není obvykle měsícem velkých událostí. Svět se v tuhé zimě připravuje na rozjímání v adventní čase a příchod nového roku. Snad právě proto v tomto mezidobí provedli bratři Lumiérové 28. prosince 1895 své první veřejné promítání filmu. Dnes si vánoce bez filmů asi ani nedovedeme představit a sovětského Mrazíka zná z paměti už nejedna generace. Bohužel Sovětský Svaz nepřinášel na vánoce jen radost, ale hned v prvním roce i smutek. Přesně 24. prosince 1917 totiž přijal zákon o zestátnění všech podniků v Rusku.

No věřme, že letos nás ke konci roku nepotkají žádné války, ani znárodnění a budeme moci vstoupit do Nového roku 2011 s nadějí, optimismem a radostí.

PRVNÍ MILION

Dobytí neznámé pevniny, dosažení vysněného cíle nebo zaregistrování miliónového návštěvníka má něco společného. Je to smíšení několika pocitů. Jednak radosti, uspokojení, ale i posunutí hranice k dalším větším cílům. Tak jako sportovci si kladou další zátěž nebo si prodlužují trasu, tak i my bychom si měli určit nový cíl. Vždy s dosažením takové mety vznikne prazvláštní období než se ten nový bod v prostoru vytýčí. Člověk sám se sebou začne polemizovat, jaký by ten cíl měl být, jak vysoko nebo zda vůbec tu laťku ještě posouvat. Přirozeností člověka je však zvědavost a potěšení z něčeho nového. Jde jen o to, určit si nějaký cíl, který posune snahu o kousek dál.

Právě předvánoční čas, který se nám sešel s naším výročím prvního milionu nám dává prostor na zamyšlení a spojuje svoji slavnostní atmosférou obě příležitosti co nového.

Myslím, že nadcházející rok 2011 nám umožní realisticky se podívat na cíle, které jsme si předsevzali a nemusí jít vždy o klasické novoroční předsevzetí snažící se změnit některé naše zlovyky nebo zkrátka to co chceme změnit, ale nemáme na to sílu. Tak ať se Vám všem daří naplnit si svoje sny a předsevzetí.

MODRÁ JE DOBRÁ

aneb jak nám pomohl Napoleon

Modrá je dobrá. Dnes již klasická písnička v podání Ondřeje Hejmy sice nemá nic společného s tématem tohoto článku, ale dobře vystihuje to podstatné. Modrá je klasická barva a indigo patří k jednomu z prvních přírodních barviv. Lidé odnepaměti barvili látky, kůže i jiné předměty, aby dosáhly různorodosti a odlišení. I jednotlivé znaky se rozvíjeli a tak vedle červené, bílé a žluté barvy visely na praporecích i odstíny zelené a modré. Stříbrnou a zlatou si mohl dovolit jen málo kdo a tak byly tyto barvy většinou vyhrazeny rodům královským. Modrá však není tak typickou evropskou barvou. Podíváme-li se na státní znaky a vlajky jednu z prvních modrých barev použila Francie v kombinaci se zlatou lilií. Koneckonců většina barev vycházela z přírody, kde modrých květů není tolik. Indigo používané k získání modrých barev pochází z Indie a tak jeho dosah v Evropě nebyl na počátku středověku běžným.

Počátky našeho novověku souvisejí s rozvojem řemesel a průmyslovější podoba byla zavedena s počátky kapitalismu. Mezi prvními průmyslovými továrnami byly textilky, tehdy ještě zavedené pod pojmem manufaktury. Tkalcovské stavy, mechanické přádelny a produkce několikanásobně převyšující ruční výrobu látek znamenala rozšíření a především zlevnění textilu byly námětem stovek románů a odborných prací. Snad každý si vybaví motiv s dělníky, kteří v továrnách svých pánů rozbíjejí stroje, které jim berou práci a stejně tak se nám jistě vybaví příběhy o krutém

Indigovník barvířský (Indigofera tinctoria)

zaměstnávání dětí a žen v manufakturách. To vše jistě byla v řadě případů pravda, ale neoddiskutovatelnou otázkou je, že textilní manufaktury, kartounky a barvířny byly prvními továrnami.

Vše začalo v Anglii a odtud se pomalu šíří průmysl směrem na východ. Do konce 19. století byla průmyslová téměř celá Evropa s výjimkou Balkánu. K nám přicházejí první stroje a začíná průmyslovější charakter výroby v polovině 18. století. České země byly v té době jako většina Evropy zemědělskou, ale nutno říci, že zde byl docela obstojně zastoupen i důlní průmysl a v podhorských oblastech sklářský a textilní. Řada šlechticů na svých panstvích podporovala výrobu tohoto druhu a řada z nich je svými kontakty vyvážena do ciziny. Např. naše krajky, ale mnohdy i plátno bylo považováno za velmi kvalitní zboží.

Ale, abychom se dostali také k tomu Napoleonovi, který nám měl pomoci. S příchodem tohoto dělostřeleckého důstojníka, který byl roku 1793 povýšen na generála se změnila postupně celá Evropa a jeho jméno nahánělo strach mnoha panovníkům již při jeho vyslovení. V moderních dějinách nikdo tak významně nezasáhl do dění v Evropě jako Napoleon, pomineme-li Adolfa Hitlera. Aby tedy v rámci svého přetváření Evropy ovlivnil Anglii, pokusil se jí pokořit na kolena hospodářsky. Vyhlásil 21. listopadu 1806 v Berlíně tzv. Kontinentální blokádu. Jednalo se o zákaz obchodovat a dovážet výrobky z Anglie a jejich kolonií, aby ji zlomil finančně. Zákaz platil pro všechny státy, které v té době ovládal, tedy Francii, Německo, Rakousko, Rusko, Itálii a Prusko. Efekt se nedostavil, protože Anglie provedla protiopatření - zákaz dovozu francouzského zboží. Tato blokáda měla nezodpovědné následky především na vnitrozemské továrny v Rakousku a Německu, které byly odštěpeny od surovin, např. bavlny apod.

Výsledek však byl ve svém důsledku pro kontinentální průmysl pozitivní. Přestože z počátku byl vliv blokády negativní a jejím následkem vznikl černý trh, šmelina a pašeráctví, pozitivním byla snaha o technické vynálezy, výrobu náhradních surovin a další kroky směřující k odpoutání od nedostatkových surovin.

Klasickým vynálezem je řepný cukr, který vznikl z právě z popudu Napoleona. Řepný cukr si tak našel svoji cestu světem. Celá blokáda však byla porušována i některými panovníky. Např. Portugalsko k ní nepřistoupilo a tak si našel Napoleon roku 1808 důvod k invazi. Nakonec sám musel povolit dovoz nezbytně nutného zboží s adekvátním vývozem francouzského. Řada šmelinářů a překupníků v Evropě v té době zbohatla, i když za takové obchody byly udělovány vysoké tresty. Sám Napoleon potrestal maršála Masséna zabavením veškerého majetku v hodnotě 3.000.000 fr., když předtím odmítl dobrovolně věnovat milión franků za tyto obchody. Nejvíce bylo blokádou poškozeno Rusko, které nemohlo hospodářsky nahradit své ztráty a svým nerozvinutým průmyslem ani chybějící zboží. Car Alexandr tak blokádu ignoroval, což vedlo Napoleona opět k invazi, která se však pro něj nestala šťastnou.

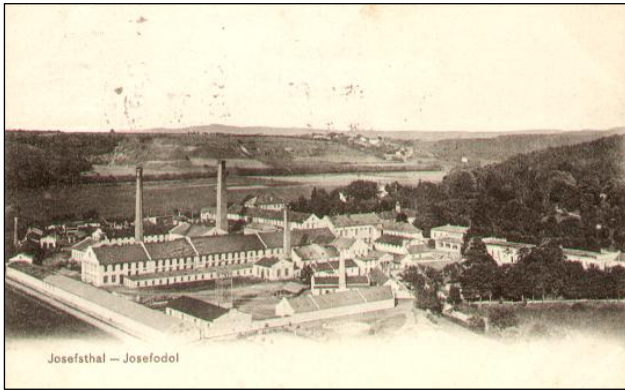
Nicméně se díky tomuto Napoleonově nařízení, začaly rozvíjet, zejména v Rakousku domácí podniky, které svým zbožím nastoupily na místo anglického zboží a to často nejen doma, ale i v celé Evropě. Jedním z takových podniků byla i textilní továrna Jana Josefa Leitenbergera. Abych byl přesný, jmenoval se Johann Josef Leitenberger. Narodil se 17. března 1730 v Levíně na Litoměřicku v rodině barvíře. V otcově dílně se také vyučil a poté se v roce 1760 vydal do světa získat zkušenosti. Prošel několik továren a seznámil se s novými postupy při barvení látek. Po svém návratu z cest se v roce 1759 oženil a o pět let později převzal zavedenou barvířskou dílnu svého tchána Franze Reitländera v nedalekých Verneřicích. Svoji firmu úspěšně rozvíjel o další závody. Nejprve postavil v roce 1770 novou kartounku, později rozšířenou o přádelnu bavlny. V roce 1786 připojil bělidlo a založil novou barvířnu látek a kartounku v Zákupech.

Jacques-Louis David: Napoleon I. v Tuileries

Johann Josef Leitenberger

T6130 – Pohled na továrnu Franz Leitenberger, asi 1898

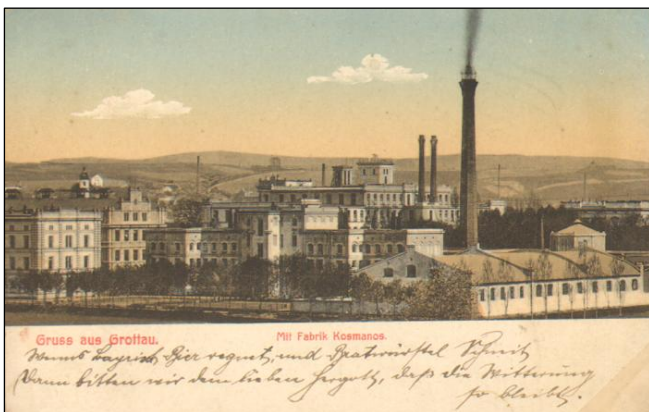
Ačkoli podnikal především v severních Čechách koupil i továrnu nedaleko Kosmonos. Původní manufakturu založil italský hrabě Josef de Bolza v roce 1764 a zpočátku zaměstnával asi 400 kalců z nedalekých vesnic. Nejprve se zde zpracovával len a vlna, později i hedvábí a bavlna. Hrabě nechal na svých pozemcích vysázet moruše, aby zajistil krmivo pro bource morušového, které si sám pěstoval. Josefodol nese své jméno na paměť zakladatele Josefa de Bolzy, ten však nebyl nikterak úspěšným podnikatelem a od počátku měl problémy. Nejprve s nedostatkem přize a kartounu, později s vývozem zboží a celními poplatky. V roce 1770 musel dokonce výrobu zastavit a obnovil jí až po dvou letech. Po jeho smrti v roce 1782 zdědila panství manželka Johanna a manufakturu pronajala. I tak se továrnám nedařilo a 18. ledna 1793 je kupuje Leitenberger. Provedl mnoho změn, které znamenaly především rozšíření úpravy plátěných látek a zpracování bavlny

a především snížil počet dělníků na 200, ale také najal řadu odborníků z ciziny. V roce 1796 předal otec obě manufaktury synovi Františkovi, který začal podnikat svým jménem jako firma Franz Leitenberger in Cosmanos. Jako jednu z prvních věcí koupil 1. srpna 1797 budovu bývalého piaristického kláštera a zřídil v ní továrnu na šátky. Johann Josef Leitenberger zemřel 30. května 1802 ve Verneřicích. Jeho synové zdědili jeden z největších průmyslových komplexů v Čechách. Ostatní si ponechali továrny v severních Čechách a Josefodol získal definitivně syn František.

Továrna v Josefodole byla neustále modernizována, aby obstála v konkurenci. Zavedla tak nový spřádací stroj anglického vzoru. To se podařilo krátce před vyhlášením kontinentální blokády, která mu v době dokončení modernizace továrny umožnila dostat se na trh, na kterém téměř zmizela konkurence. Do svých služeb přijal chemika Ignaze von Orlando se kterým provedly mnohé změny. V letech 1815-1816 byla na jeho popud modernizována bělárna s barvírnou, rozostla se vzorkovna. Tiskárna látek byla přesunuta do nedalekých Kosmonos, kde byla zavedeno potiskování pomocí lapisu. Tzv. Kosmonoské šátky mají odbyt především ve středních vrstvách obyvatel. Orlando se nakonec oženil s Leitenbergovou dcerou Johannou. Na lipském veletrhu v roce 1815 firma poprvé proráží a prodala zde všechno své zboží. Po pádu Napoleona a uvolnění trhu však přišel obrat a po veletrhu v Lipsku v roce 1819 pomohla zachránit firmu jen bankovní půjčka, protože anglická a francouzská konkurence se vrátila. Franz Leitenberger zemřel v roce 1825 a vedení firmy převzal Ignaz von Orlando, který jí předal v roce 1829 dědicům Friedrichovi, Franzovi a Johanně. Jako vůdčí podnikatelský duch se projevil Friedrich, který plně převzal vedení firmy v roce 1833. Ten přesunul výrobu z Kosmonos téměř výhradně do závodu v Josefově Dole a v Kosmonosech zůstala jen výroba galanterního zboží, která byla zrušena v roce 1867. Přestože byla výroba plně v Josefově Dole, firma si ponechala svoje jméno Cosmanos. Za jeho éry se v továrně objevil vůbec první stroj se čtyřbarevným potiskem v celé rakouské monarchii. Po jeho smrti v roce 1854 převzal továrnu jeho synovec Friedrich Orlando a v roce 1858 syn Friedrich Franz Josef Leitenberger, který pokračoval v modernizaci. Ten také přispěl k rozvoji firmy a kromě dalších strojů zvýšil výkony parních kotlů a vybudoval vlastní plynárnu.

Díky velkým investicím stoupala i výrobní kapacita. Na špičkových tiskařských strojích bylo v roce 1860 vyrobeno přes 13.000.000 metrů látek a v roce 1880 ještě o čtyři miliony víc. Továrna zaměstnávala koncem 19. století přes 2.000 dělníků a stále patřila k největším svého druhu v Čechách, ale i ve střední Evropě. Majetek rodiny Leitenbergerů se v té době odhadoval na úctyhodných 20.000.000 zlatých. Po smrti Friedricha Franze Josefa Leitenbergera roku 1899 se vedení firmy ujal jeho syn, dle rodinné tradice opět se jménem Friedrich. Chodu podniku se však již nevěnoval tak intenzivně jako jeho předkové a čas trávil především mimo továrnu. Byl jedním z prvních automobilových závodníků a naděnců. Jeho záliba se mu stala osudným, když v roce 1904 ve věku 42 let tragicky zemřel při jedné ze svých jízd. Tehdy však nastal problém. Rod Leitenbergerů neměl žádného mužského pokračovatele a navíc díky nepřilíh aktivnímu zájmu o řízení podniku nebyla firma v nejlepším stavu. Na základě obavy bank o soud firmy a především své půjčky, rozhodly věřitelé po dohodě s dědici přeměnit firmu na akciovou společnost.

To bylo provedeno 11. dubna 1905. Firma byla založena pod jménem Cosmanos, Vereinigte Textil- und Druckfabriken se sídlem ve Vídni. Jak firma původních majitelů, tak akciová společnost měla oficiální název jen v němčině. Po roce 1919 byl zaváděn souběžně i název český. Počáteční kapitál byl ve výši 12.000.000 K rozdělený na 30.000 akcií po 400 K. Z toho bylo 18.750 akcií splaceno hotově zakladateli a 11.250 akcií bylo předáno původním majitelům za převzatý závod. Tím získali kontrolní balík 37,50% akcií. Většinu však měla Österreichische Boden-Creditanstalt. Kromě tiskárny v Josefodole se jednalo o přádelnu a tkalcovnu v Hrádku u Liberce, dům ve Vídni za 880.000 K a sklady ve Vídni a Budapešti. Společnost prošla důkladnou reorganizací od technické až po obchodní a úřednickou. Současně byla v květnu 1905 přikoupena továrna firmy Simon Biach & Sohn v Letovicích s 8 rotačními stroji. Továrnu však zachvátil v roce 1909 požár.

T1375 – Továrna Cosmanos v Hrádku nad Nisou, 1915-1918

T4242 – Původní továrna Simon Biach & Sohn v Letovicích, 1898

A0070 – První akcie vydaná v Josefodole a v češtině (zvýšení z června 1920), emise (III.) vydaná v červnu 1921, tiskárna neuvedena

A1589 – 10 akcií firmy Cosmanos spojené továrny textilní a tiskárny látek ze zvýšení v lednu 1922, emise (IV.), tiskárna neuvedena

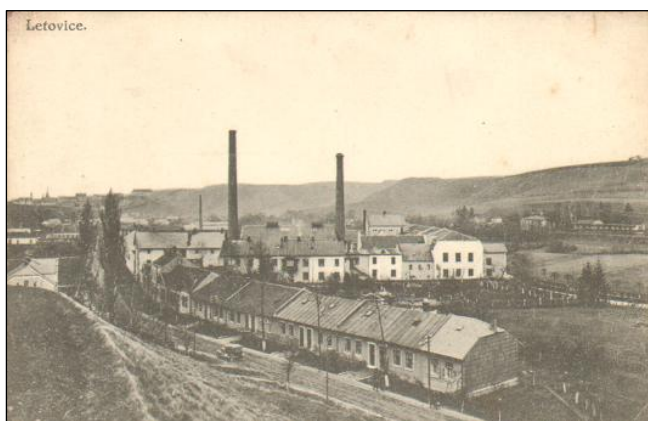
A0071 – 5 akcií firmy Cosmanos spojené továrny textilní a tiskárny látek z emise (V.) vydané v únoru 1925, tiskárna neuvedena

Po obnově v roce 1913 byla kromě původního provozu otevřena dílna pro opracování dřeva pro potřebu vlastních závodů. Před zahájením světové války tak firma zaměstnávala 3.000 dělníků. V Hrádku měla k dispozici 60.000 vřeten, 1.175 tkalcovských stavů, v Josefodole 25 a v Letovicích 8 válcových tiskařských strojů. Kromě země monarchie vyvážela své zboží do Německa, Anglie, Francie, ale i na Balkán a do severovýchodních zemí a dokonce do Španělska a Egypta. Bohužel během války poklesla výroba na 25-40% běžné kapacity a i tak byla výroba se značnými materiálními obtížemi. Tkalcovna byla obsazena pro potřeby tiskárny, ale pro klesající zájem se prodávalo i mírně pod cenou. Navíc různými výkyvy na trhu docházely objednávky nepravidelně což ztěžovalo možnost racionalizace výroby. Valná hromada 11. prosince 1915 proto zvýšila kapitál na 16.000.000 K vydáním 10.000 nových akcií, aby získala pro firmu nový kapitál.

Rozpadem monarchie nastal další problém. Jednak se dále rozpadl společný trh, ale především sídlo firmy zůstalo ve Vídni. Valná hromada 19. května 1920 musela začít řešit otázku nových investic a obnovy výroby a tak schválila zvýšení kapitálu na 24.000.000 K vydáním 20.000 nových akcií, což bylo provedeno v červnu 1920. V roce 1921 pak bylo s konečnou platností přeneseno sídlo do Josefodolu. Vysoký bankovní úvěr však donutil společnost provést další zvýšení kapitálu a to na 36.000.000 Kč vydáním 30.000 nových akcií po 400 Kč. Podle rozhodnutí valné hromady z 24. ledna 1922 došlo k vydání akcií v červnu 1922. Zdánlivě se zdálo, že firma se dostává z nejhoršího a obchod se začal normalizovat. V červenci 1923 však došlo k požáru v apretuře a barvárně v Letovicích a na více než půl roku vyřadil výrobu z provozu. Škoda byla uhrazena z pojistky, přesto byla výroba obnovena až v březnu 1924. Valná hromada konaná 5. února 1925 přistoupila k dalšímu zvýšení kapitálu a to na 48.000.000 Kč vydáním dalších 30.000 akcií, což bylo provedeno v červenci 1925. Na emisi těchto akcií je zajímavé, že tvar jména Josefodol byl upraven na Josefův Důl.

T1405 – Detail z celkového záběru na tiskárnu látek Cosmanos v Josefově Dole po adaptaci v roce 1928, tiskárna neuvedena

T2786 – Továrnu Cosmanos v Letovicích, asi kolem roku 1930

Od roku 1926 začalo docházet ke krizi ve výrobě i odbytu. Valná hromada 12. ledna 1926 rozhodla o přeložení sídla do Prahy, která znamenala důležité kontakty podobně jako předtím Vídeň. V létě 1928 zasáhl do dějin firmy další požár, tentokrát přímo v srdci firmy – v Josefově Dole. Adaptace závodu a novostavba byla dokončena v polovině roku 1929. Za nedlouho se dostavila světová krize, která již tak vyčerpaný podnik téměř srazila na kolena. Počátkem roku 1932 začal výrazně klesat odbyť, začalo docházet k omezení výroby a v březnu 1932 byla výroba zcela zastavena. Banky se nechtěli více angažovat. Akcionáři začali uvažovat o prodeji továrny a dokonce o likvidaci firmy. V září se vrátilo asi 450 dělníků, aby obnovili částečnou výrobu. Muselo dojít k výrazným škrtům. Byly prodány zásoby i přebytečný majetek. Vídeňská exportní prodejna byla zrušena a provoz v Hrádku byl zcela zlikvidován a prodán. Josefodol tak přišel o vlastní přádelnu a tkalcovnu a nově tak kupuje veškerý surový tkaný materiál od jiných k potiskování. Rovněž byl zrušen závod v Letovicích, budovy prodány a část strojů zničena, ale některé byly prodány firmě Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner d. d. Zagreb, která měla závod nedaleko slovinského Preboldu. Na této firmě byl Cosmanos účasten 50% akcií. Doba krize se během několika let uklidnila a Cosmanos přežil svoji smrt jen za velkých obětí. V roce 1938 ještě odprodal 39.000 zastavených včetně kartelu československých přádelen. V prosinci 1938 rozhodla valná hromada o vyčištění bilance a snížení kapitálu na 24.000.000 Kč odkolkováním všech akcií ze 400 Kč na 200 Kč. Společnost měla v Josefově 29 tiskařských strojů, ale v provozu jich bylo jen čtrnáct. S dobou nastupující války bylo třeba se postarat i o své dělníky a tak byl v lednu 1940 zakoupen statek Kosmonosy ze kterého získávali levnější potraviny a někteří zde našli i práci před pozdějším odsunem na nucené práce do Německa. Během války se několikrát zastavila krátce výroba, především z důvodu zásobování. V říjnu 1945 byla společnost znárodněna a její majetková podstata byla začleněna do firmy Textilní tiskárny, úpravny a barevny, národní podnik ve Dvoře Králové, ze které vznikla Tiba, národní podnik. Až do konce 80. let barvení látek v Josefově Dole pokračovalo, po roce 1989 však nebyl závod na špiči a a rychle upadal. Zanikl v koncem roku 1999 po 235 letech od svého založení.

Rudolf Píša

Použitá literatura z knihovny MCP:

Ročenky Industrie Compass a Financial Jahrbuch 1901-1944

Josef Kašpar: Pražské burzovní papíry, ročníky 1924-1941

Znárodněný průmysl v Československu, roč. I., 1947

Zdroj Wikipedia: Jacques-Louis David: Napoleon I. v Tuileries

Obrazový materiál: Veškeré exponáty pocházejí ze sbírek Muzea cenných papírů.

Historie a současnost podnikání na Mladoboleslavsku, Městské knihy

Robert Šimek, S továrnou jde všechno líp, Nový Profit 36, ročník 21.

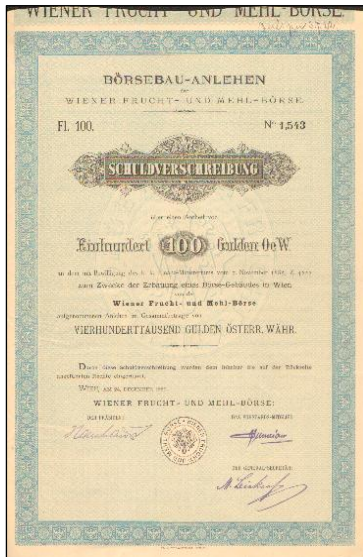
Johann Josef Leitenberger, portrét – Nový Profit 36, roč. 21

Indigovník barvířský pochází z internetové fotobanky

SEDM ZLATÝCH VÝJIMEK

Tento článek by se před několika lety mohl jmenovat tři zlaté výjimky a za další dva roky třeba devět výjimek. Vychází totiž z aktuálního počtu exponátů v našich sbírkách cenných papírů. Ale abych vysvětlil proč zlaté a proč výjimky. Je čas vánoc a to je trochu zvláštní a vpravdě výjimečné období. Proto je také jedna z barev vánočních svátků zlatá.

Při procházení našimi sbírkami při jejich uspořádávání, zejména při letošním doplňování a revizi sbírek jsem si všimnul jedné zajímavosti. Cenné papíry se vydávají průběžně a dá se říci, že možná neexistuje den, kdy jsou cenné papíry emitovány, tedy datovány dnem vydání. Obvykle se datum při vydávání cenných papírů řídí nějakým kulatým datem, aby emise měla i trochu smysl, zejména účetní pro termín výplaty dividend nebo snadnějšího dopátrání jejího nároku na konkrétní akcii. A tak řada emisí začíná nebo končí prvním či posledním dnem v měsíci a to i přestože v dnešních dobách máme různé státní svátky, jsou v průběhu dějin obvyklé data jako 1. ledna nebo 31. prosince. Během roku snad neexistuje den, kdyby někde na světě nebyl cenný papír vydán. Pochopitelně, že doposud nemáme všechny dny ve všech letech

zastoupeny a to také není tím hlavním kritériem, přesto při procházení těch tisíců kusů existuje jeden den, kdy se skoro nikde na světě cenný papír nevydal. Ve sbírkách MCP evidujeme téměř 21.000 kusů cenných papírů a to je ještě řada papírů nezpracovaná. Těch sedm výjimek o kterých bude tento článek tak představuje 0,03% což je opravdu zlatá výjimka nejen vánočním časem. Asi už tušíte, že se jedná o cenné papíry datované 24. prosince a právě takových sedm exponátů máme i v našich sbírkách. Přestože jde o den sváteční, jak říkáme den pracovního klidu nebylo tomu tak vždy a štedrý den byl běžným pracovním dnem. Ještě koncem 60. let se v Československu v tento den pracovalo, byť na řadě místech spíše jen symbolicky, přesto v tento den řada vedoucích pracovníků hlídala své podřízené, aby byli řádně v zaměstnání, když každý už myslil jak rychle půjde domů. Takže to, že dnes považujeme tento den za nepracovní v minulosti tolik neznamenalo, přesto jde ale v řadě států o zavedený svátek. Těch sedm kusů opravdu nejsou ze států, kde by se dalo čekat, že vánoce v našem duchu neslaví. Čtyři z těch kusů jsou české, dva jsou rakouské a jeden připadá na Španělsko. Ale vezmeme to postupně v časové linii.

Nejstarším je dluhopis vídeňské burzy Wiener Frucht- und Mehl-Börse vydaný 24. prosince 1889 na 100 zlatých. Emise byla vydána za účelem

vybudování nové burzovní budovy. Počínaje 1. lednem 1890 byla úročena 4% a splatná nejdéle v roce 1928. Vydáno bylo 4.000 ks.

V pořadí druhým nejstarším papírem je akcie První české akcijní továrny na zužitkování plodin v Třebenicích vydaná 24. prosince 1895 v počtu 1.000 ks po 200 K. Firma však brzy přešla do rukou Ferdinanda V. Kraupnera a jako akciová zanikla. Věnovala se výrobě ovocných i zeleninových konzerv, ovocných vín a likérů.

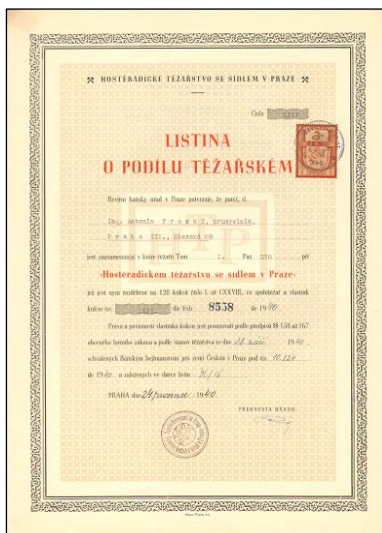

Podobnou činností, tedy výrobě likérů se věnovala společnost Grande Distillerie Damase Hobé & Cie. A. G. Rodina Wertheimerů, kteří podnikali od roku 1867 v lihovarnictví a výrobě destilátů založili v roce 1918 v Budapešti akciovou společnost, která po rozpadu monarchie založila dceřinné podniky v nástupnických státech a poskytla jim licence na výrobu likérů. V roce 1920 vznikla česká společnost se závody v Bratislavě, Moravské Ostravě a Modřanech u Prahy. Podobným způsobem vznikla i Rakouská odnož tohoto podniku s továrnou v Perchtoldsdorfu u Vídně, která po ménové reformě zavádějící šilinky vydala novou emisi akcií po 20 šilincích připadající na 24. prosince 1926. Další podnik vznikl v Berlíně.

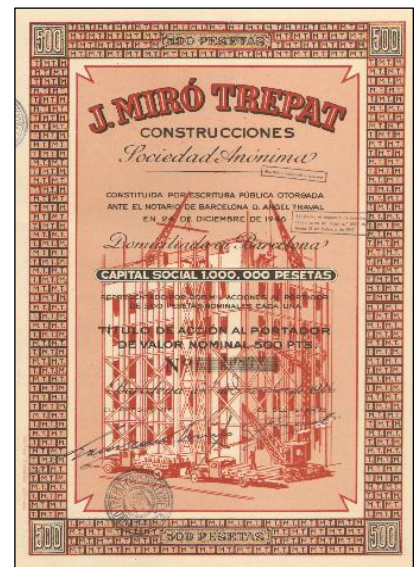
Na štedrý den roku 1940 byla vydána listina o podílu těžářském, tzv. kuksový list Hostěradického těžarstva. Hostěradice jsou dnes součástí Kamenného Přívozu. Tato oblast byla odnepaměti spojena s těžbou zlata. Bohužel od roku 1941 se celá oblast musela vystěhovat jelikož se toto území stalo součástí vycvikového prostoru zbraní SS Benešův. Po roce 1945 nebyla již činnost obnovena i vzhledem ke znárodnění veškerých dolů na území Československa.

V poválečném období bylo v každém státě zapotřebí množství stavebních firem, které by jednak rekonstruovali poškozené budovy a stavěli nové. V Barceloně byla 24. prosince 1946 založena stavební firma J. Miró Trepas Construcciones S. A.

V pořadí šestá a sedmá a tedy poslední výjimky vydání cenného papíru na štedrý den pochází z 24. prosince 1992 a je z Prahy. Jde o akcie firmy Koospol International, akciová společnost. Tato firma byla založena 13. září 1990 podnikem zahraničního obchodu Koospol společně se zahraničními akcionáři z Velké Británie, Indonésie a Švýcarska. Bohužel se zahraničnímu obchodu začalo po roce 1989 věnovat příliš mnoho firem a původní výsadní společnost ztratila svoje

postavení na našem trhu. V roce 1997 byl na společnost uvalen konkurs a po splnění rozvrhového usnesení byla firma 5. září 2002 vymazána.

- E2271 - Burzovní půjčka Wiener Frucht- und Mehl-Börse na 100 zlatých, emise 24.12.1889
- A0310 - Akcie První české akcijní továrny na zužitkování plodin na 200 K z 24.12.1895
- E2220 - Akcie firmy Grande Distillerie Damase Hobé & Cie. A. G. na 20 šilinků z 24.12.1926
- E1164 - Akcie J. MIRÓ TREPAS Construcciones S. A. vydaná na 100 peset 24.12. 1946
- A1324 - Kuksový list Hostěradického těžarstva se sídlem v Praze vydaný 24.12.1940

Štědrý den není příliš zavedeným datem pro vydání akcií a bohužel musím říci, že v tento den se papíry nejen vydávaly, ale také o ně rázem několik tisíc lidí přišlo, resp. vůbec o svůj majetek a podniky. V novém světónázoru, který převzal revolučně vládu v Rusku byl 24. prosince 1917 přijat zákon o zestátnění všech podniků. Takový krok t.j. zestátnění nebylo vynálezem komunistů, již Rakouská monarchie zestátnila dráhy, ale přece jen za náhradu a šlo o výjimečný zásah do soukromých práv.

V takovém rozsahu se však jednalo o první znárodnění na světě. Všechny trochu levicovější vlády uvažovaly o podobném kroku a ve 20. letech byly takové tendence i u nás. Stát však tehdy převzal především slovenské lázně a pak podniky

císařské rodiny, např. cukrovary a některé pivovary, které však provozoval sám a nebo prostřednictvím nájemců. Také v roce 1922, resp. 1924 zestátnil některé dráhy, ale opět jen za náhradu a také se jednalo výhradně o podniky obecného zájmu sloužící široké veřejnosti, podobně jako lázně a zdravotnictví pro péči o zdraví lidu. K tématu znárodnování se zcela určitě vrátíme v některém z příštích článků.

C2348 - Akcie na majitele firmy Koospol International na 5.000 Kčs z 24. prosince 1992, tisk Státní tiskárna cenin, Praha, autor Václav Fajt.
 C2349 - Akcie na jméno firmy Koospol International na 5.000 Kčs z 24. prosince 1992, tisk Státní tiskárna cenin, Praha, autor Václav Fajt.

STATISTIKA

Jak jsem napsal v úvodníku, konečně jsme se dočkali prvního milionu návštěvníků našich webových stránek. Představte si však blíže statistiku těchto dat.

Stránky MCP byly postupně budovány od roku 2003 a za tu dobu doznaly několika změn. Zatím poslední se stala v polovině listopadu, kdy došlo ke změně správcovského serveru. Tato změna umožní lépe odkazovat na jednotlivé exponáty, ale především umožní rozšířit výrazně kapacitu pro budoucí přírůstky. Jak vlastně bylo dosaženo toho prvního milionu. Podívejme se do historie.

2003	124.829 přístupů	největší návštěvnost byla ve IV. čtvrtletí, resp. v prosinci – 56.088 přístupů
2004	62.444 přístupů	pokles byl dán přirozeným poklesem, nejlepším měsícem byl listopad s 6.925 přístupů
2005	60.950 přístupů	nejnavštěvovanějším měsícem byl březen s 6.759 přístupů
2006	53.088 přístupů	listopad byl opět nejlepší s 11.181 přístupů, roční pokles stále pokračoval
2007	61.339 přístupů	měníme způsob prezentace MCP a efekt se dostavuje, nejlepší opět listopad – 14.987
2008	187.625 přístupů	přítomnost v médiích, veletrh Sběratel a další akce, nejlepším měsícem říjen s 27.549
2009	292.559 přístupů	opět různé TV pořady a veletrh zlepšuje jméno o MCP, září dosahuje 35.102 návštěv
2010	154.492 přístupů	jde o období do 15. listopadu 2010, nejlepším měsícem byl únor s 24.289 přístupů
	9.293 přístupů	od 16.11. do 30.11.2010

Součtem do 15.11. dojdeme k číslu 997.326 přístupů. Od 16. listopadu 2010 díky změně serveru máme trochu jinou statistiku a tak můžeme krásně vyčíst, že milióntý návštěvník navštívil naše stránky 21. listopadu krátce po 13.hodině. Do konce měsíce pak návštěvnost narostla o dalších 9.293 návštěv, takže do konce listopadu evidujeme již 1.006.619 přístupů.

Ta druhou polovinu měsíce, kdy jsem v novém systému můžeme vysledovat i průběh návštěv. Tak např. existují tři stupně, první nastupuje mezi 10:30 až 13.30 hod, druhá vlna zájmu je mezi 16:00 – 18:00 hod. Vrchol návštěvnosti je pak ve 22:00 hodin.

Podle IP adres dohledáme, že 94,03% návštěvníků jsou z České republiky, následuje USA 0,80%, Mexiko 0,36% a Ukrajina s 0,22%. Najdeme zde dále Kambodžu, Rusko, Řecko, Jižní Koreu a Slovinsko, zbytek připadá na ostatní státy a neidentifikovatelné. Průměr návštěv je 350 sek. Téměř 1,5% návštěvníků je na našich stránkách déle než hodinu a 10,4% osob více než 15 minut.

Přesně 80% návštěv volí přímý odkaz, 2,5% vyhledávač Google, Seznam apod. a 17,5% externí stránky a jiné odkazy. Je jasné, že druhá polovina listopadu není objektivním z hlediska dlouhodobé statistiky, ale jistě jsou uvedená čísla zajímavými parametry a čas ukáže zda se výrazně uvedená data změni a také uvidíme, zda se příští rok opět trochu zvedne v zájmu o naše muzeum.

Vývoj návštěvnosti muzejních stránek pečlivě zaznamenáváme a v okamžiku dalšího možného vyhodnocení se s nimi seznámíte jak v aktualitách přímo na stránkách muzea tak případně v muzejním věstníku v některém z dalších čísel.

Závěrem přejeje Vám čtenářům za celý náš kolektiv hodně štěstí, zdraví a osobních i pracovních úspěchů v roce 2011.

Dokumentační akciová společnost, vznikla 7. 10. 1998 především pro podporu a rozšiřování ceninové tvorby, tisku cenin a jejich dokumentaci. Hlavní činností je tisk akcií, dluhopisů, losů, poukázek a jiných cenin včetně přípravy grafických návrhů, tvorby nových designů a nových ochranných prvků. Součástí práce na ceninách všech druhů je jejich archivace a výzkum pro další vývoj ochrany. Proto je společnost rozdělena na tři divize, z nichž prvou jsme již představili, zabývá se hlavní činností.

Na výrobní divizi navazuje divize VÚROC - Výzkumný ústav rozvoje ochrany cenin vznikla z rozhodnutí valné hromady dnem 1. ledna 2003 a zabývá se tvorbou nových ochranných prvků použitelných na ceninách. Provádí výzkum použitelnosti stávajících ochranných prvků a jejich expertizu, pomůže při odhalování padělků a dalším zdokonalování ochrany. Zajišťuje odborná školení pracovníků přicházejících do styku s ceninami.

S oblastí tvorby a tisku cenin souvisí příprava změn u akciových společností, které souvisejí s přeměnou podoby akcií ze zaknihované na listinnou včetně veškerých potřebných dokumentů. Proto byla vedle společnosti Dokumentační a. s. založena v roce 2001 DAS CONSULTING s. r. o., která se na tyto akce specializuje a navazuje na přeměny podob, kterou majoritní společník firmy provádí již od roku 1996, kdy došlo k první přeměně akcií ze zaknihované na listinnou v ČR za jeho účasti.

Třetí divizí je Muzeum cenných papírů. Tato část vznikla 1. července 2000 po dlouhých přípravách. Jejím úkolem je založit samostatnou expozici výroby a vývoje cenin u nás i v zahraničí prostřednictvím stálé výstavy. Společnost dále propaguje tisk cenin a historii podnikání, připravuje sborníky i odborné publikace. Všeobecné povědomí o této divizi doprovází příležitostné výstavy nebo zapůjčování vzorků k jejich další reprodukci. V roce 2006 bylo rozhodnuto o výstavbě vlastní muzejní budovy Muzea cenných papírů v Praze. Za tímto účelem byl 25. června 2008 založen samostatný nadační fond, který postupně převezme aktivity této divize.

Dokumentační akciová společnost byla založena v roce 1998 a letos slaví své 10. výročí na trhu. Za tu dobu vyrobila pro stovky klientů víc než 3.660.000 kusů cenných papírů ve jmenovité hodnotě víc než 80 miliard Kč a to nejen pro české firmy, ale např. pro Slovensko, Švýcarsko a další státy v Evropě a střední Americe.

DOKUMENTAČNÍ a. s.
Pod vilami 13, 140 00 Praha 4 - Nusle
Tel: 241 740 079, Fax: 241 744 015
Mobil: 603 545 901
E-mail: das-mcp@volny.cz
www.das-mcp.cz

369 00 00 369 / 0800

NADAČNÍ KONTO

Muzeum cenných papírů, nadační fond, Pod Vilami 1038/13, 140 00 Praha 4 - Nusle, IČ 28 42 98 93, fond zapsán v nadačním rejstříku MS v Praze N697. Věstník je vydáván měsíčně jako zpravodaj o činnosti fondu a jeho sbírkách. Je šířen prostřednictvím webových stránek muzea za pomoci DAS MEDIA, a. s. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Šíření všech reprodukcí i textů bez dalšího souhlasu MCP je zakázáno a podléhá autorskému a reprodukčnímu právu.